

A latin-amerikai anarchoszindikalisták és az ACAT

Poór Péter

2023

Bevezetés

Korábbi tanulmányunkban¹ igyekeztük bemutatni az anarchoszindikalista eszme és nemzetközi mozgalom kialakulásához és letisztulásához vezető út legfontosabb mérföldköveit, alapvetően az európai kontinensre fókuszálva. Hosszú és nehézségekkel teli vajúrást követően e folyamat egy új internacionálé, a Nemzetközi Munkásszövetség (IWA/AIT) létrehozásában csúcspontot ért el 1922–1923 fordulóján. A forradalmi szindikalista és anarchista erők minden korábbinál nagyobb fokú nemzetközi összefogásáról és szervezettségéről tanúskodó kísérlete azonban szerencsétlen módon egy olyan történelmi periódusban szökött szárba, amikor az első világháború alatt és közvetlenül utána felívelő európai forradalmi hullám már túljutott hullámhegyén, s szinte mindenütt leszálló ágba került. Ez a történelmi kontextus érthető módon súlyosan érintette az európai országok anarchoszindikalista munkásszervezeteit is, alapvetően befolyásolva internacionáléjuk további fejlődését. A Szovjetunióban a szindikalista és anarchista tendenciák ellen hatott a bolsevik párt egyeduralmának megszilárdulása, míg Európa más területein a reformista szociáldemokrácia befolyásának erősödése és növekvő befogóereje, vagy épp ellenkezőleg, a fasiszta és más jobboldali tekintélyelvű rezsimok hatalomra jutása és elnyomó intézkedései játszottak hasonló szerepet a liberter mozgalom háttérbe szorításában. A megváltozott politikai klímán felül a gazdasági válságok és konjunktúrák ingadozásai is kemény próbatétel elé állították az IWA/AIT tagszervezeteit, s az ezzel kapcsolatos kérdések és problémák folyvást terítékre kerültek az internacionálé következő nemzetközi kongresszusain.

Ezen időszak figyelemreméltó jelensége volt ugyanakkor, hogy bár az IWA/AIT számokban kifejezhető támogatottsága csökkent az őt alkotó szervezetek tagságában jellemzően bekövetkezett apadás hatására, az ab ovo internacionalista munkásszövetség az 1920-as (és részben az 1930-as) években még inkább nemzetközivé vált, méghozzá főképp Európán kívüli munkásszervezetek társulása révén. Mindez jól mutatta az ipari kapitalizmus nemzetközi térhódítását, s az ennek következményeként mind erősebben megnyilvánuló ellentmondások felszínre kerülését a globális periférián. A tőkés gazdasági rendszer fokozott mértékű globalizálódása az addig erősen Európa-centrikus munkásmozgalmat is mindinkább globalizálta, mely tendencia a következő évtizedekben tovább folytatódott, olyannyira, hogy napjainkban az IWA/AIT szekciói és baráti státuszú szervezetei Kolumbiától Pakisztánon át a Fülöp-szigetekig jelen vannak. Sőt, tekintve, hogy napjainkban Dél-Afrikában, Szudánban és az afrikai kontinensen mássutt is erősödő anarchista mozgalmakkal találkozhatunk, nem kizárt, hogy a nem túl távoli jövőben e térségből származó új tagszervezettel is bővíthet az anarchoszindikalista internacionálé.

Tanulmányunkban ennél fogva az Európán kívüli térségre (közelebbről Latin-Amerikára) és mindezekelött az 1920-as és az 1930-as évek első felének anarchoszindikalizmusára, illetve annak egyes nemzetközi összefonódásaira fókuszálunk. A téma részletei többnyire csak az elmúlt egy-két évtizedben kezdtek el nagyobb nyilvánosságot kapni, egyfajta paradigmaváltást indítva el a „nyugati anarchizmust” mindaddig középpontba helyező, meglehetősen Európa-centrikus nemzetközi kutatásban² (hogy az e téren jócskán visszamaradottabb hazai kutatást ne is említsük). Munkánkat annak teljes tudatában adjuk közre, hogy a téma viszonylagos újszerűségéből, terjedelméből és összetettségéből fakadóan az eseményeknek és folyamatoknak mindössze kontúrját rajzolhatjuk meg, számos részletet és vizsgálódási szempontot óhatatlanul mellőzve, további kérdéseket vetve fel ezzel a jövő kutatásai számára.

Argentína és a FORA

¹ Poór Péter: Anarchoszindikalizmus és nemzetköziség, avagy egy méltatlanul elfeledett internacionálé születése. In: *A nemzetközi munkásmozgalom történetéből. Évkönyv 2022*. Magyar Lajos Alapítvány, Budapest, 2022. 85–111.

² A „nyugati anarchizmus” kifejezést Jason Adams erősen vitatja és főképp angolszász, francia, német, olasz és spanyol akadémikusok által konstruált fogalomnak tekinti, mely szerinte egy „torz, dekontextualizált és ahistorikus” anarchizmusfelfogást eredményezett, mely sajnálatos módon mélyen bevésődött a közgondolkodásba. Ezzel szemben paradigmaváltást javasol, hangsúlyozva az eszme „keleti” gyökereit, valamint a mozgalom első hullámához tartozó, nem európai képviselőinek hozzájárulását az anarchista gondolat és nemzetközi mozgalom fejlődéséhez. Adams, Jason: *Non-Western Anarchisms. Rethinking the Global Context* [2014] <https://theanarchistlibrary.org/library/jason-adams-non-western-anarchisms> (Utolsó letöltés dátuma itt és a továbbiakban: 2022.08.29.)

A korszak Európán kívüli anarchoszindikalista munkásszervezeteinek összefogására a legimpozánabb példát alighanem az Amerikai Kontinentális Munkásszövetség (ACAT) megalakulása kínálja. Életre hívása mindenekelőtt az Argentin Regionális Munkásföderáció (FORA) kezdeményezésének volt köszönhető, mely születésétől fogva a dél-amerikai térség vitathatatlanul legfontosabb liberter szervezete-ként működött. Forradalmi radikalizmusa régóta közismert volt, mely a gyakorlatban többek között az 1920–1922-es patagóniai lázadás³ során is megnyilvánult. Habár az általános sztrájkból kinövő fegyveres proletárfelkelést az állam végül keményen elfojtotta, s a represszió a munkásjogokra és magára a FORA-ra egyaránt kedvezőtlen hatással volt, mindez nem akadályozta meg a szervezetet abban, hogy tevékenységét a következő időszakban tovább folytassa: 1923 márciusában megerősítette csatlakozását az alig két hónapja megalakult anarchoszindikalista internacionáléhoz,⁴ ugyanezen év júniusában pedig – az anarchista Wilckens meggyilkolására⁵ válaszul – ismét általános sztrájkra szólított fel, amelyhez a munkások széles rétegei csatlakoztak. 1925-től aztán erőteljes kampányt indított a hatóság munkanap bevezetéséért, valamint a munkanélküliség felszámolásáért. 1927-ben csatlakozott a két olasz anarchista, Sacco és Vanzetti egyesült államokbeli perét, majd kivégzését kísérő széleskörű nemzetközi tiltakozó-kampányhoz, akárcsak az ukrain születésű anarchista Radowitzky⁶ szabadon bocsátása érdekében szervezett akciókhoz.⁷ Szilárd elveinek, szervezetségének és militánsai állhatatosságának köszönhetően az évtized második felére a FORA ismét megerősödött: föderációja 1928-ban 75, 1930-ban pedig már 200-nál is több szakszervezetből állt, miközben teljes taglétszáma meghaladta a 100 ezer főt.⁸

Az Amerikai Kontinentális Munkásszövetség születése

³ A patagóniai lázadás monografikus igényű feldolgozását Osvaldo Bayer végezte el az eredetileg az 1970-es években megjelent, majd nem sokkal később megfilmesített munkájában. (Sokatmondó, hogy a filmet az argentin katonai diktatúra azonnal betiltotta.) Bayer, Osvaldo: *La Patagonia Rebelde*. FURIA, Coyhaique, 2009.; Oliver, Héctor (rend.): *La Patagonia rebelde*. 1974.

⁴ Damier, Vadim: *Anarcho-syndicalism in the 20th Century*. Black Cat Press, Edmonton, 2009. 85.

⁵ Nem keverendő a többek között Wilckens álnéven tevékenykedő argentin anarchista Manuel Fernández Álvarezszel! Zurbrugg, A.W.: *Anarchist Encounters. Russia in Revolution*. The Merlin Press, London, 2017. 158. Kurt Gustav Wilckens német származású anarchista militáns volt, aki az 1910-es években az USA-ban, 1920-tól pedig Argentínában élt, ahol aktívan bekapcsolódott a liberter mozgalomba, többek között németországi lapok (a hamburgi *Alarm* és a berlini *Der Syndikalist*) tudósítójaként tevékenykedve. Dacára annak, hogy vegetáriánus és pacifista tolsztojánus anarchista volt, 1923. január 27-én merényletet követett el a patagóniai lázadás vérfelújítása miatt a munkások körében közutálatnak örvendő Héctor Benigno Varela alezredes ellen, melynek következményeképp börtönbe került. Öt hónappal később Varela egyik rokona, a szélsőjobboldali Argentin Hazafias Liga egyik tagja a börtönben agyonlőtte őt. Heath, Nick: *Wilckens, Kurt Gustav, 1886–1923* [2006b] <https://libcom.org/article/wilckens-kurt-gustav-1886-1923>

⁶ Simon Radowitzky az I. orosz forradalom bukását követő megtorlások elől menekült Argentínába, ahol gépészként dolgozott, s bekapcsolódott a részben helyiekből, részben hozzá hasonló emigránsokból álló anarchista mozgalomba. Akárcsak Wilckens, ő sem volt az erőszak szószólója, mélységesen felháborította viszont az állami erőszakszervezetek brutalitása, mely 1909-ben végül egy merényletre sarkallta a munkásokkal szembeni véres tömegoszlatások miatt hírhedtté vált Ramón Falcón ezredes ellen. Noha életkora miatt elkerülte a halálbüntetést, életfogytiglani börtönbüntetése a rossz körülmények és a pokoli bánásmód miatt alighanem rosszabbnak bizonyult számára még a halálnál is. 1930-ban szabadult, de egyúttal ki is utasították az országból. Hányattartott sorsa ellenére azonban nem tört meg, s előbb az uruguayi diktatúra elleni harcba, majd a spanyol polgárháborúba kapcsolódott be. A köztársasági oldal vereségét követően Franciaországban internálták. Ezt követően Mexikóban telepedett le, ahol többek között az európai politikai menekültek segítségésén fáradozott. Heath, Nick: *Radowitzky, Simon, 1891–1956* [2006a] <https://libcom.org/article/radowitzky-simon-1891-1956>

⁷ Rama, Carlos M. – Cappelletti, Ángel J.: *El anarquismo en America Latina*. Biblioteca Ayacucho, Caracas, 1990. XXXVIII–XXXIX.

⁸ Anderle Ádám: *Munkásmozgalom Latin-Amerikában 1870–1959*. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1982. 195–196. Anderle Ádám, miközben az anarchista Diego Abad de Santillán FORA történetéről írott munkájának adatait citálja, melyek szemléletesen mutatják az anarchoszindikalisták előretörését és legbefolyásosabb irányzattá válását a korszak Argentínájában, ironikus módon szemükre veti, hogy elzárkóztak a reformista szocialisták és az akkortájt jelentősen csökkenő taglétszámú Argentin Szakszervezeti Unió (USA) és más független szakszervezetek által közösen életre hívott Általános Munkakonföderációhoz (CGT) való csatlakozástól.

Ilyen előzmények után aligha meglepő, hogy a FORA volt az a szervezet, amely végül vállalkozott egy pánamerikai anarchoszindikalista kongresszus megszervezésére, melynek eredményeként létrejött az említett ACAT. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy egy határokon átívelő, anarchoszindikalista szakszervezetek és föderációk közötti latin-amerikai koordinációs szervezet létrehozásának ötlete már az évtized elején felmerült a FORA egyik kongresszusán. Ami az ennek realizálására irányuló kísérleteket illeti, 1925-ben a mexikói Munkások Általános Konföderációja (CGT) (mely szervezet szintúgy tagja volt az IWA/AIT-nak) kezdeményezett egyeztető tárgyalásokat Panamában, 1927-ben pedig a FORA próbálkozott hasonlóval az argentin fővárosban.⁹ Ezeket a kísérleteket azonban nem koronázta siker: előbbi esetben számos külföldi delegált beutazási kérelmének elutasítása, míg utóbbinál pénzügyi nehézségek akadályozták meg a kongresszus összehívását,¹⁰ melyre ennél fogva csak 1929 májusában kerülhetett sor Buenos Aires-ben Argentína, Bolívia, Brazília, Chile, Costa Rica, Guatemala, Mexikó, Paraguay, Peru és Uruguay különböző munkásszervezetei delegáltjainak részvételével. A küldöttek azon túl, hogy döntöttek az ACAT felállításáról Buenos Aires székhellyel, valamint a rendezvényen szintén résztvevő Agustín Souchy IWA/AIT titkáron keresztül kollektív felvételüket kérték az anarchoszindikalista internacionáléba (melyre természetesen sor is került),¹¹ deklarációjukban részletesen kifejtették alapelveiket és célkitűzéseiket, mely ennél fogva a korabeli latin-amerikai anarchoszindikalista mozgalom programadó dokumentumának is tekinthető.

A kongresszus résztvevői egyértelműen elutasították a bolsevik típusú forradalomkonceptiót és társadalomszerveződési modellt,¹² azaz az állam meghódítását mint a proletariátus emancipációjának eszközt, valamint a társadalom felülről lefelé való megszervezését éppúgy, mint az erőforrások feletti monopóliumok bármiféle formáját (a termelőeszközök állami és a magántulajdonlását egyaránt értve ezalatt). Hangsúlyozták, hogy a kapitalizmus forradalmi úton történő elpusztításával egyidejűleg az államgépezet szétzúzása is szükséges, ennek érdekében pedig a munkásoknak már a jelen viszonyai közepe tudatosan készülniük kell rá, hogy a társadalmi forradalom kirobbanásának pillanatában képesek legyenek saját maguk átvenni a gazdaságirányítás és társadalomszervezés különféle feladatait. Mint megfogalmazták, az ACAT „olyan társadalmi rendszerre törekszik, amelyben a munka lesz a szabadság és az igazságosság alapja és garanciája mindenki számára”. E végcél eléréséhez egyfelől támogatták a liberter munkásszervezetek széleskörű autonómiáján alapuló föderatív szerveződési modellt, másfelől különféle harci eszközök alkalmazását a fennálló rendszerrel szemben, úgymint a részleges és általános sztrájkot, a szabotázszt, a határokon átívelő szolidaritási akciókat, a bojkottot, de hasonlóképpen kinyilvánították szimpátiájukat a fegyveres proletárforradalmi törekvések iránt is. Nyíltan deklarálták, hogy elutasítanak bármiféle osztálykompromisszumot, a tőke és munka közötti állami döntőbíráskodást, valamint „az osztályösszefogást elfogadó pártokkal és az állam égisze alatt működő szakszervezeti csoportosulásokkal” való együttműködést, függetlenül attól, hogy az adott állam diktatórikus vagy parlamentáris működésű-e. Államellenességük jól megnyilvánult az állami erőszakszervezetek elítélésében és a velük szembeni

⁹ Villar, Manuel: *General Principles and Means of Struggle of the Continental Workers' Association of the Americas, IWA-AIT [La Asociación Continental Americana de los Trabajadores, ACAT-AIT]* [2019] <https://www.acat-ait.org/2019/11/06/general-principles-and-means-of-struggle-of-the-continental-workers-association-of-the-americas-iwa-ait-la-asociacion-continental-americana-de-los-trabajadores-acat-ait/>

¹⁰ *Geschichte der IAA (Teil 10). Die Kontinental-Amerikanische Arbeiter-Assoziation* [1932] <https://syndikalismus.wordpress.com/2011/06/07/geschichte-der-iaa-teil-10/>

¹¹ Rocker, Rudolf: *Anarcho-Syndicalism. Theory and Practice*. Pluto Press / Quicksilver Drive, London / Sterling, 1989. 153. Könyvében Rudolf Rocker nem tesz említést a perui küldöttek jelenlétéről a kongresszuson, részvételüket és limai La Protesta elnevezésű csoportjuk csatlakozását az ACAT-hoz azonban más források megerősítik. Laforcade, Geoffroy de: *Straddling the Nation and the Working World: anarchism and syndicalism on the docks and rivers of Argentina*. In: J. Hirsch, Steven – van der Walt, Lucien: *Anarchism and Syndicalism in the Colonial and Postcolonial World, 1870–1940*. Brill, Leiden / Boston, 2010. 321–362., 323.; Villar 2019. Vadim Damier említést tesz ecuadori, el salvadori, kolumbiai és kubai anarchoszindikalista szervezetek csatlakozásáról is, ezt minden kétséget kizáróan megerősítő kontrollforrást viszont jőmagam nem találtam. Damier 2009. 85.

¹² Az ACAT anarchoszindikalistái bolsevikokkal szembeni önmeghatározásának hangsúlyozása és a velük szembeni kérelhetetlen harcuk deklarálása hasonlóképpen kifejezést nyert az Amerikai Kontinentális Munkásszövetség által kiadott periodika, a *La Continental Obrera* 1929. júliusi első, illetve szeptemberi második számában. *La Continental Obrera*, 1929. július; *La Continental Obrera*, 1929. szeptember

különbéle ellenállási formák propagálásában: „könyörtelen harcot” hirdettek „a militarizmus és a háború ellen”, támogatták „a fegyvergyártás bojkottja érdekében folytatott propagandát, a hadseregben való szolgálat egyéni és kollektív megtagadását”, valamint „a tisztikar erkölcsi lejáratását” éppúgy, mint „háború esetén” a „forradalmi általános sztrájkot és a szabotázst”. Miközben szemük előtt alapvetően egy liberter kommunista irányultságú társadalmi forradalom lebegett, szindikalista mivoltukhoz hűen nem feledkeztek meg a mozgalom rövid távú céljairól sem: a munkások mindennapi küzdelmeiről létfeltételeik javítása érdekében. Ennek részeként kifejezésre juttatták, hogy támogatják a magasabb bérek és kevesebb munkaidő elérésére irányuló törekvéseket éppúgy, mint azon társadalmi, gazdasági és erkölcsi vívmányok megvédését, melyeket a munkások korábban kiharcoltak maguknak. Mindezt azonban csak abban az esetben, ha ezek a törekvések „nem állnak ellentétben az általunk követett magasztos célokkal”, azaz nem pusztán egy osztályközi együttműködésen alapuló reformista politika részei. Végül a kongresszus résztvevői szót emeltek a munkások nemzetközi antikapitalista összefogása, valamint közös forradalmi és liberter szellemiségű fellépése mellett,¹³ egyszerre szólítva meg a bennszülött és a bevándorló munkásokat, illetve serkentve harcra az egyes országok proletariátusát saját kormányuk és burzsoáziájuk ellen éppúgy, mint a külföldi imperializmus különféle megnyilvánulási formái ellen.¹⁴ A kongresszuson született határozat jól látható módon összhangban állt az IWA/AIT szellemiségével, melyet annak alapító dekrétuma¹⁵ fejezett ki leghívebben, ugyanakkor hangsúlyozottan reflektált azokra a jelenségekre, problémákra, melyek Európával szemben a latin-amerikai régió specifikumai, de legalábbis meghatározó jellemzői voltak (az állami erőszakszervezetek brutális fellépésétől kezdve az emigránsok helyzetén át az agrárkérdés kiemelt fontosságáig).

A latin-amerikai anarchoszindikalista mozgalom válsága

Az ACAT megalapítására és ezzel egy nemzetközi interregionális anarchoszindikalista együttműködési platform megteremtésére egy olyan történelmi pillanatban került sor, amikor a kibontakozó világgazdasági válság lassacskán elkezdte éreztetni negatív hatásait a globális kapitalista rendszerbe beágyazott országokban, nagymértékben rontva ezzel mindenütt a proletariátus létfeltételeit, ezzel párhuzamosan ugyanakkor ösztönözve a munkásmozgalmat, s egyben erősítve a rendszerrel szembeni radikális változásokat sürgetők táborát, s azok forradalmi fellépését. Ezek a forradalmi erők azonban – mint ahogyan azt a hamarosan bekövetkező események megmutatták – összességében nem bizonyultak kellően erősnek, a határokon átívelő szolidaritási és együttműködési hálózat pedig túlságosan fiatal és törékeny volt ahhoz, hogy segítségével a latin-amerikai térség anarchoszindikalista munkásszervezetei érdemben támogathatni tudják egymást, mi több, hogy egységesen koordinált akciókat vihessenek sikerre. Az érintett országok államrendje (ha nem is éppen regnáló kormánya), illetve az azt mindenütt körbebabtyázó hadseregek ellenben szilárdabbnak bizonyultak és összességében hatékonyan és brutálisan léptek fel a radikális és forradalmi áramlatokkal szemben. Argentínában az 1930 szeptemberében hatalomra jutó, s a földbirtokosok, kereskedők és bankárok támogatását élvező szélsőjobboldali katonai diktatúra szinte azonnal komoly csapást mért a FORA-ra, miközben a reformista szocialisták és tiszta szindikalisták által működtetett egységsszervezetet megkímélte,¹⁶ mely tény sokatmondóan jelezte, hogy a burzsoázia és az állam képviselői kítől is tartottak igazán. Minthogy az ACAT fő tartóoszlopa a FORA volt, törvényen kívül helyezése, militánsainak letartóztatása, deportálása vagy meggyilkolása¹⁷ súlyosan érintette az Amerikai Kontinentális Munkásszövetséget is, olyannyira, hogy titkársága székhelyét kénytelen volt áthelyezni

¹³ The American Continental Workers' Association (1929). In: Graham, Robert (szerk.): *Anarchism. A Documentary History of Libertarian Ideas. Vol. I. From Anarchy to Anarchism (300CE to 1939)*. Black Rose Books, Montreal / New York / London, 2005. 330–335.

¹⁴ Laforcade 2010. 323.

¹⁵ Ennek tartalmi kivonatát magyar nyelven lásd: Poór 2022. 95-98. „A forradalmi szindikalizmus alapelvei” című eredeti dokumentum egészét pedig itt: Solidarity Federation – SelfEd Collective: *A History of Anarcho-syndicalism*. Manchester, 2001. 192.

¹⁶ Rama – Cappelletti 1990. XXXIX–XL.

¹⁷ Guinchard, Francois: *The Birth of an International Anarcho-syndicalist Current* [2014] <https://theanarchistlibrary.org/library/francois-guinchard-the-birth-of-an-international-anarcho-syndicalist-current>

Montevideóba. Az uruguayi helyzet azonban akkortájt szintén nem volt rózsás: az IWA/AIT helyi szekciója szintén meggyengült¹⁸ és anyagi nehézségekkel küzdött. Ezért miután Argentínában a rövid életű Uriburu-diktatúra megbukott, s a FORA visszanyerte legalitását, 1932 szeptemberében az ACAT ismételen Buenos Aires-t tette meg székhelyéül. Titkársága ezt követően folytatta még 1929 nyarán elindított propagandaújságjának, a *La Continental Obrera* kiadását, melyen keresztül igyekezett beszámolni a világ és a latin-amerikai régió anarchoszindikalista munkásszervezeteinek helyzetéről és az egyes tagországok proletariátusának küzdelmeiről.¹⁹ Bár a szervezet feltámadása látszólag némi reményre adott okot, szociális terén az anarchoszindikalista mozgalom (voltaképpen az egész munkásmozgalom) összességében vereséget szenvedett: a munkások átlagos munkabére csökkent, a kiharcolt rövidebb munkanapot és munkahetet a tőkésék figyelmen kívül hagyták, a munkanélküliség pedig az egekbe szökött. Az argentin anarchoszindikalizmus válságát tetézte, hogy mindeközben a sztálinista mintára szerveződő és a moszkvai irányvonalnak megfelelően idővel a népfrempolitika mellett elköteleződő Argentin Kommunista Párt az 1930-as évek folyamán fokozatosan növelni tudta befolyását a szakszervezetek felett, az évtized végére pedig a legerősebb országos szervezetté vált.²⁰

Az elhúzódo gazdasági válság és a lényegében mindenütt fokozódó represszió az 1930-as évek első felében másutt is óriási pusztítást végzett az ACAT – és ezzel az IWA/AIT latin-amerikai – tagszervezeteinek sorában: Kubában a Machado-diktatúra már 1925-ös hatalomra jutásától kezdve hozzálátott a liberter mozgalom szisztematikus – noha kétségtelenül nem minden tekintetben sikeres – felszámolásához,²¹ melyet 1930 után a perui²² és brazil²³ szakszervezetek szétzúzása, majd az 1932–1935 közötti Chaco háború idején a paraguayi anarchoszindikalista szervezetek betiltása követett. Mindez az évtized közepéig kiegészült még a kolumbiai és a különböző közép-amerikai tagszervezetek végzetes meggyengítésével, felszámolásával.²⁴ Mexikóban a helyzet némiképp eltérően, bár végső soron hasonló eredménnyel zárult. Noha az anarchoszindikalista CGT az 1920-as években szilárd pozíciókkal rendelkezett az ország legharcosabb szakszervezeteiben, a bányászok, a közüzemi dolgozók, valamint a textil- és olajipari munkások körében, s az évtized végére már mintegy 80 ezer tagot tömörített, az eszmeileg kevésbé képzett munkások tömeges beáramlása a szervezet ideológiai felhígulásához, az opportunistá tendenciák megerősödéséhez vezetett.²⁵ A tagság jelentős része hajlamossá vált a reformista irányvonal elfogadására, s ezen attitűdjük a Cardenas elnök által kezdeményezett szociálpolitikai engedményekkel párosulva

¹⁸ A fénykorában (az 1910-es évek elején) 90 ezres tagsággal rendelkező Uruguayi Regionális Munkásföderáció (FORU) az 1920-as évek végére mindössze már csak néhány ezres támogatottsággal rendelkezett. Schmidt, Michael: *Cartography of Revolutionary Anarchism* [2012] <https://theanarchistlibrary.org/library/michael-schmidt-cartography-of-revolutionary-anarchism#toc11>; Anderle 1982. 196.

¹⁹ *Geschichte der IAA* [1932]

²⁰ Solidarity Federation 2001. 124–125.

²¹ Dolgoff, Sam: *Anarchizmus Kubában: Az előfutárok* [Magyarul is megjelent részlet a szerző *The Cuban Revolution. A Critical Perspective* című 1974-es könyvéből.] <http://latin-amerika.hu/index.php/elemzesek-uj/tortenelem/2427-2014-12-01-08-03-44>

²² Ennek ellenére a perui anarchoszindikalista mozgalom fontos szerepet játszott az 1930–40-es évek társadalmi küzdelmeinek megalapozásában, noha ezeket a harcokat a munkások már főképp az őket felszívó Perui Kommunista Párt és a szociáldemokrata párt kötelékében vívták meg. Hirsch, Steven J.: Peruvian Anarcho-syndicalism: Adapting Transnational Influences and Forging Counterhegemonic Practices, 1905-1930. In: Hirsch, Steven J. – van der Walt, Lucien: *Anarchism and Syndicalism in the Colonial and Postcolonial World, 1870-1940*. Brill, Leiden / Boston, 2010. 227–271., 268.

²³ A Vargas-diktatúra Braziliában hatalomra jutása után közvetlenül több olyan rendeletet is elfogadott, amelyek korporatív mintákat követve a munkásokat a Munkaügyi Minisztérium által létrehozott szakszervezetekbe kívánták terelni. Mindez természetesen itt is kiegészült az állami erőszakszervezetek részéről megnyilvánuló nyomásgyakorlással az elégedetlenkedők meggyőzése vagy épp elhallgattatása érdekében. Rodrigues, Edgar: *A History of the Anarchist Movement in Brazil* [1999] <https://theanarchistlibrary.org/library/edgar-rodrigues-a-history-of-the-anarchist-movement-in-brazil>

²⁴ Damier 2009. 89.

²⁵ A mexikói CGT anarchoszindikalista elvektől való eltávolodását a mozgalom militánsai már korábban észlelték, s 1929 szeptemberében az ACAT újságja is kiemelt helyen foglalkozott a kérdéssel. „Egy elhajlással szemben. A mexikói CGT és a kollaboracionizmus” című vezércikkében a lap egy „rendkívül súlyos teoretikus eltévelyedésről” szólva kárhoztatta az ACAT mexikói tagszervezetének összefonódását az állami támogatást élvező Mexikói Regionális Munkásföderációval (CROM), erősen helytelenítve a politikaellenesség alapelvétől való eltávolodást és az osztályharcon alapuló cselekvés feladását. *La Continental Obrera* 1929. szeptember, 1.

rövid időn belül az anarchoszindikalisták forradalmi programjának perifériára szorulásához vezetett.²⁶ Az 1920-as évek közepén a Világ Ipari Munkásai (IWW) még 214 szakszervezetet tömörítő és mintegy 200 ezer fős tagsággal működő chilei szekcióját szintén súlyosan érintették a világgazdasági válsággal egyidejűleg történt tömeges bányabezárások (német tudósok ekkortájt fedezték fel a szintetikus nitrátot, melynek előállítása olcsóbbnak bizonyult számukra), mely 1934-ben a karhatalom és a szélsőjobboldali fehér gárdák részéről több száz munkás és paraszt meggyilkolásához vezető akciókkal egészült ki. Mindezek ellenére a chilei IWW kitartott, de 1936-ra eljutott odáig, hogy jobbnak látta szövetkezni a Chilei Regionális Munkásföderációval (FORCH), létrehozva a Munkások Általános Konföderációját (CGT).²⁷

Az 1930-as évek második felére ily módon már csak a chilei CGT, a bolíviai La Paz helyi föderációja, valamint az Uruguayi Regionális Munkásföderáció (FORU) tevékenykedhetett legálisan, az argentin FORA pedig föld alá kényszerülve volt kénytelen folytatni a küzdelmet az egyre kedvezőtlenebbé váló körülmények közepette.²⁸ Mindez 1936-ra végül elvezetett az előző évek negatív eseményei és folyamatai hatására megroppant ACAT feloszlásához.²⁹

²⁶ Hart, John M.: *Revolutionary Syndicalism in Mexico* [1990] <https://theanarchistlibrary.org/library/john-m-hart-revolutionary-syndicalism-in-mexico>

²⁷ Gutiérrez Danton, José Antonio: *1872–1995: Anarchism in Chile* [1995] <https://theanarchistlibrary.org/library/jose-antonio-gutierrez-danton-1872-1995-anarchism-in-chile>

²⁸ Damier 2009. 89.

²⁹ Coldrick, A. Percy – Jones, Philip: *The international directory of the trade union movement: A Comprehensive Guide to Trade Union Conditions and Industrial Relations in Each Country*. MacMillan Press, London, 1979. 1024.

Anarchista könyvtár

Poór Péter
A latin-amerikai anarchoszindikalisták és az ACAT
2023

A nemzetközi munkásmozgalom történetéből (évkönyv). XLIX. Magyar Lajos Alapítvány, 2023. 46-55.
Letöltve 2024.08.31-én a <https://yearbook2.hu/Evkonyv2023.pdf> URL-ről.

hu.theanarchistlibrary.org